

5.2 FORMACIÓ

En els darrers anys hi ha hagut una demanda molt important de professionals d'elevada qualificació preparats en temes mediambientals i una enorme proliferació d'empreses de serveis tècnics cap els sectors industrials i l'administració. En aquest cas les necessitats objectives i les demandes de formació en el sector professional han coincidit, establint-se un mercat formatiu d'oferta i demanda autoregulat.

La demanda formativa en el sector social ha estat molt diferent, ja que no necessàriament una necessitat objectiva es transforma en una demanda de qui aparentment hauria de sentir aquesta necessitat. El resultat és que no existeix una demanda de formació social, posant-se en evidència un desequilibri molt clar entre el desenvolupament tecnològic i legislatiu respecte la societat, desequilibri entre les diferents parts del teixit social que si no s'harmonitza es difícil pensar que es puguin assolir de forma satisfactòria els objectius de conservació de la biodiversitat i de desenvolupament sostenible en el temps necessari per fer-ho. En aquest cas si no hi ha accions externes a la pròpia dinàmica, difícilment es produirà aquesta demanda de formació.

En relació a l'oferta formativa, destaca el fet que tot i la gran demanda que el mercat està fent de professionals preparats, no existeixen ensenyaments reglats en temàtiques mediambientals, i per tant el mercat informal planteja una oferta superior a la d'altres camps professionals. Actualment, però, sembla que comenci un període inflacionista, en el que la proliferació de cursos es pot traduir en una baixada en el nombre d'alumnes i després en la decisió de baixar l'oferta, encara que globalment continuï augmentant degut a l'increment d'entitats implicades.

El concepte de biodiversitat es considera un concepte relativament nou des del punt de vista científic i no està arrelat encara socialment, motiu pel qual sovint no s'explicita ni com a títol de programa, ni com a un apartat específic dins dels programes dels cursos de formació. D'un total de 664 cursos realitzats a Catalunya en els últims tres anys, els temes relacionats amb la diversitat biològica mantenen una presència significativa, tot i que els més tractats es refereixen sobretot a la gestió dels residus i les aigües, la sostenibilitat hi és en tercer lloc.

Repetició d'algunes temàtiques en els títols de les activitats de formació

	1996	1997	1998			1996	1997	1998	
Concepte	Núm.	Núm.	Núm.	Total	Concepte	Núm.	Núm.	Núm.	Total
Clima	0	1	0	1	Protecció	1	4	8	13
Habitat	0	0	1	1	Urbanisme, territori	1	7	14	21
Soroll, cont. acústica	1	0	1	2	Energia	0	13	10	23
Biodiversitat	2	4	2	8	Impacte	0	15	9	24
Sòl	0	3	5	8	Auditoria	0	10	14	24
Paisatge	0	4	5	9	Educació	1	13	12	26
Activitats	1	3	6	10	Contaminació	0	13	14	27
Qualitat	0	4	6	10	Sostenibilitat	1	11	19	31

Conservació	2	5	5	12	Aigua	2	29	35	66
Normativa, legislació	0	5	7	12	Residus	5	29	47	81

La major part dels cursos es dirigeixen a titulats superiors o mitjos, desenvolupant activitats professionals o en atur, amb l'objectiu de capacitar-los per la presa de decisions, la investigació, la planificació, la gestió i el control de temàtiques relacionades amb el medi ambient, la qual cosa es correspon amb els perfils de les demandes de professionals generades per aquest sector. Per l'any 1997 aquests cursos van significar el 91% de l'oferta, i per l'any 1998 el 83%, repartits entre els cursos de professionalització (llarga durada), d'especialització (durada mitjana) i les activitats de manteniment (més curtes i variades).

Quant a les activitats de formació amb un sentit més social, es fa palesa la seva exigüitat, en cap cas superior al 6%, sobretot comparant el nombre de cursos amb el dirigits als professionals.

En la majoria dels cursos no hi figuren d'una manera explícita els objectius pedagògics. Moltes vegades estan substituïts per declaracions de principis, per explicacions sobre la realitat existent, o si hi són solen estar mal formulats. Implícitament moltes vegades es poden deduir i solen ser objectius dirigits a l'assoliment de coneixements o, en alguns casos, a l'adquisició de capacitats. La pobresa en objectius de tipus d'actitud té un pes específic molt gran.

Dominen els cursos de formació organitzats per les universitats i les entitats sense afany de lucre (associacions, fundacions, col·legis professionals) que intenten compensar la manca d'estudis bàsics existents en els estudis reglats. Aquestes entitats també ofereixen els cursos o activitats més monogràfiques, de manteniment dels coneixements o d'especialització i aprofundiment. També s'organitzen cursos de formació a través d'altres tipus d'organitzacions: organitzacions sindicals, empreses o consultories, administració, entitats culturals o d'oci i associacions de protecció a la natura.

El preu mig per hora dels cursos de manteniment és 3,5 vegades el preu hora dels cursos llargs. També val la pena ressaltar que les diferències de preu d'inscripció entre les diferents entitats organitzadores responen més a tipus de cursos i capacitat de generar subvencions indirectes (administració) que a criteris en la fixació dels preus. Això té una excepció espectacular quan veiem els costos d'inscripció de les consultores i empreses privades en què els preus a vegades semblen desorbitats en relació al que s'ofereix.

El finançament dels cursos es fa a través de les taxes d'inscripció i, per tant, serveixen per a cobrir costos i també poden aportar beneficis als organitzadors. En molts pocs casos, hi ha cursos oberts al ciutadà que siguin gratuïts o molt barats, llevat de quan es tracta de conferències o taules rodones. La conclusió general és que no sembla que hi hagin gaires recursos per activitats que no generin clarament beneficis, excepte pel cas dels cursos ocupacionals del Fons Social Europeu que són gratuïts.

Objectius a assolir:

- Incloure les necessitats de formació en tot programa de conservació de la diversitat biològica de forma clara i ben especificada, i dirigida a tots els agents implicats, tenint en compte que els seus objectius s'han de considerar a tres nivells: adquisició de coneixements, adquisició d'hàbits o aptituds i canvi d'actituds.
- Continuar amb la formació especialitzada dirigida als professionals implicats en diferents estaments del cicle productiu, l'administració i la recerca, essent, però, recomanable la introducció sistemàtica en els diferents programes dels conceptes de conservació de la biodiversitat, creixement sostenible i d'ètica intergeneracional i, especialment d'objectius que afectin a les actituds.
- Donar formació a professionals i tècnics que encara que no es consideren professionals dedicats al medi ambient, les seves decisions afecten de forma important a la conservació de la biodiversitat, suggerint introduir aquesta formació en programes sectorials, més que plantejar-la de forma monogràfica.
- Incidir especialment en la formació social, dels ciutadans o consumidors, tenint present que els canvis que cal introduir s'han de fer a curt termini i que no es pot esperar que aquests es donin a través del canvi generacional, esdevenint necessària una acció planificada i sistemàtica que impliqui a tota la societat amb l'objectiu de desenvolupar un concepte ètic de responsabilitat personal.
- Establir els mecanismes que permetin mobilitzar amb prou rapidesa i quantitat els recursos suficients per a la realització de la formació social, de la mateixa manera que en altres moments històrics el sistema social ha demostrat una gran capacitat de mobilitzar recursos i de produir canvis socials de molta envergadura en un curt període de temps.
- Millorar la formulació d'objectius i l'establiment de mètodes pedagògics en les diferents iniciatives de formació, avaluant en cada cas el grau de consecució dels objectius plantejats.